

Handlings- og økonomiplan 2011-2014

Rådmannens utkast 26.10.2010

Delegasjonsreglementet, kapittel 2, punkt 2.4.1

”Rådmannen utarbeider i samråd med formannskapet samlet budsjettgrunnlag for formannskapets innstilling. Utvalgene involveres i prosessen gjennom arbeidsmøter/seminarer”.

Budsjettseminarer for formannskapet:

Tirsdag 07.09.2010

Tirsdag 21.09.2010

Arbeidsmøte om omstilling:

Fredag 01.10.2010

Rådmannen legger fram følgende:

1. Rådmannens utkast til Handlings- og økonomiplan 2011-2014 – basisbudsjett drift med utkast til investeringsbudsjett og anbefalte nye tiltak i drift.
2. Vedleggsdel, som inneholder obligatoriske skjema og oversikter. Mer detaljerte oversikter legges fram i elektronisk utgave.
3. Delutredning 21.09.2009 til formannskapets økonomiplanseminar (bakgrunnsdokumentasjon): Aktuelle investeringer / aktuelle nye tiltak (i drift).

Punkt 1 og 2 i ett hefte.

Utkast / Anbefaling

- Basisbudsjett drift / Investeringsbudsjett – **utkast**
- Aktuelle nye tiltak i drift – **anbefaling**
- Anbefalinger er ment som hjelp for formannskapets arbeid

Omstilling

- Kommunens finansieringsgrunnlag er varig svekket som følge av systemendringer i inntektssystemet i perioden 2009 - 2011.
- Rådmannen mener det er viktig at det ikke skapes tvil om kommunens vesentlige omstillingsbehov og tilhørende behov for å gjennomføre nedskrivninger av tjenestetilbudet på kort sikt.
- Forutsatt omstilling i perioden 2011-2014 – **egen saksframstilling:** 30 mill kroner – 40 mill kroner – 50 mill kroner – 60 mill kroner.
- Videre omstillingsarbeid påkrevd.
- Målstyring settes i system.

Noen overskrifter

- Konsekvensjustert ordinært driftsbudsjett (basisbudsjett).
- Bygger videre på et meget godt tjenestetilbud til prioriterte grupper.
(Sola kommune skårer høyt i Kostra-statistikk.)
- Vekst i kommunens innbyggertall – demografisk utvikling.
- En krevende øvelse å finne rom for nødvendig realvekst i form av investeringer og ”nye tiltak” / økt ressursinnsats i driftsbudsjettet.

Frie inntekter – skatt og rammetilskudd

- Liten eller ingen realvekst i frie inntekter for Sola kommune.
- Økte inntekter dekker pris- og kostnadsvekst.

Elementer som ikke dekkes, eller dekkes i liten grad:

- Demografikostnader, herunder tiltak i drift som følge av investeringer.
- Økte pensjonskostnader.
- Tidligere vedtatte investeringer – fører til høy og stigende lånegjeld, med tilhørende renter/avdrag som belastes driftsbudsjetten.

Finansielt utgangspunkt

- Høykonjunktur i fire-fem år.
- Fulgt av konjunkturtilbakeslag i to-tre år.
- Realøkonomiske ettervirkninger av finanskrisen.
- Gode økonomiske resultater i perioden 2005-2008.
- Negativt netto driftsresultat i 2010(?)
- 65 mill kroner i akkumulert driftsoverskudd etter 2009.
- 81 mill kroner i udekket pensjonspremie etter 2009.
- Tidligere budsjetterte, urealiserte investeringsinntekter: 30 mill kr
- Svekket finansielt utgangspunkt for 2011 – små marginer.
- Lånegjeld per innbygger økte igjen i 2009 – middels høy lånegjeld.
- Over 200 mill kroner i ubrukte lånemidler / utsatte lånepotter ved inngangen til 2010.

To sentrale økonomiske måltall

- Skaper balanse i kommuneøkonomien.
- **Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter**
 - sier noe egenfinansieringsevne

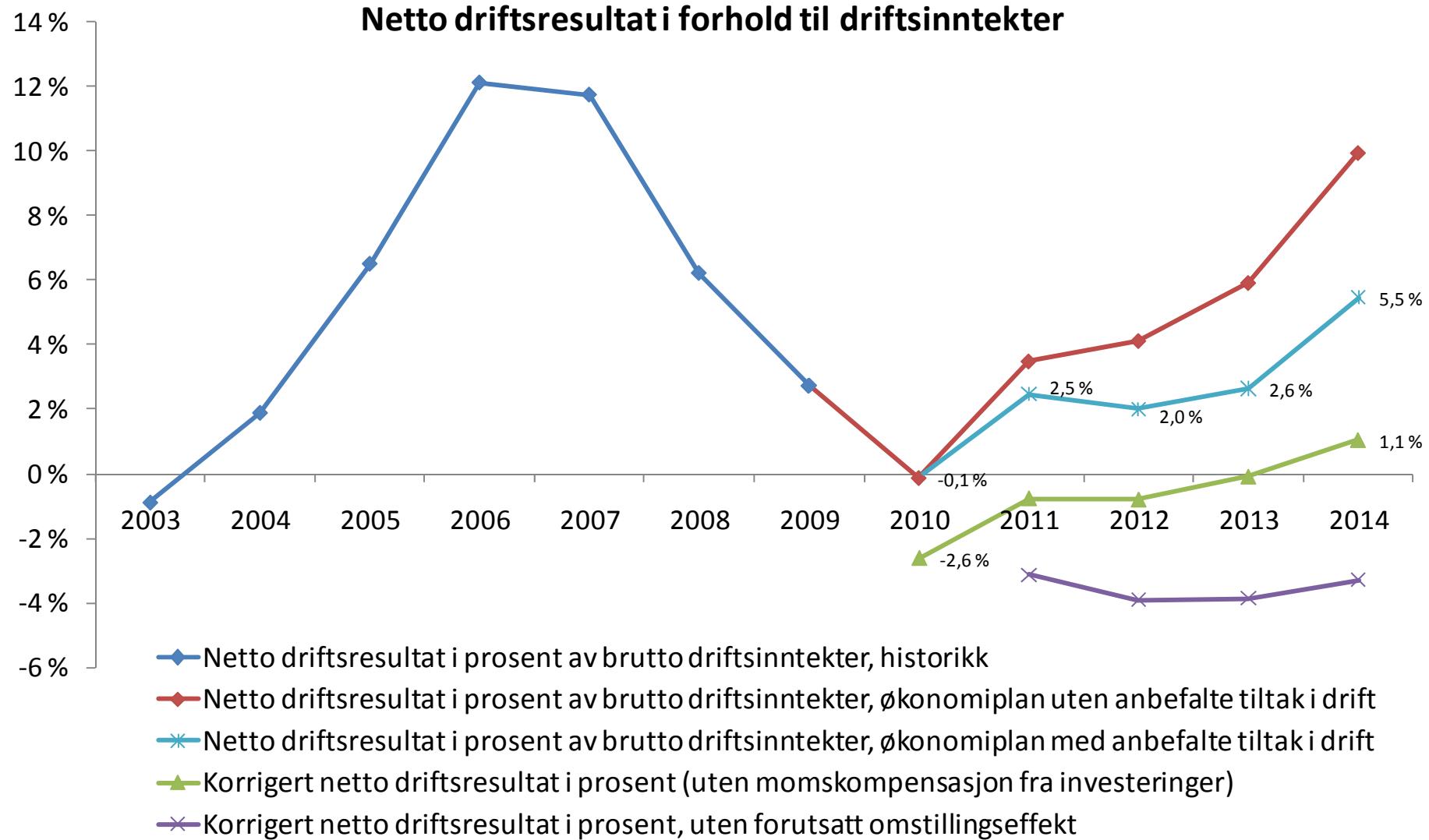
Bør være minimum 3 prosent, helst utenom momskompensasjon fra investeringer.

- **Gjeldsgraden** – sier noe om belastningen i drift av renter og avdrag, og framtidig investeringsevne.

Bør være maksimum 60 prosent - dette siste klarer vi ikke å innfri i denne økonomiplanen.

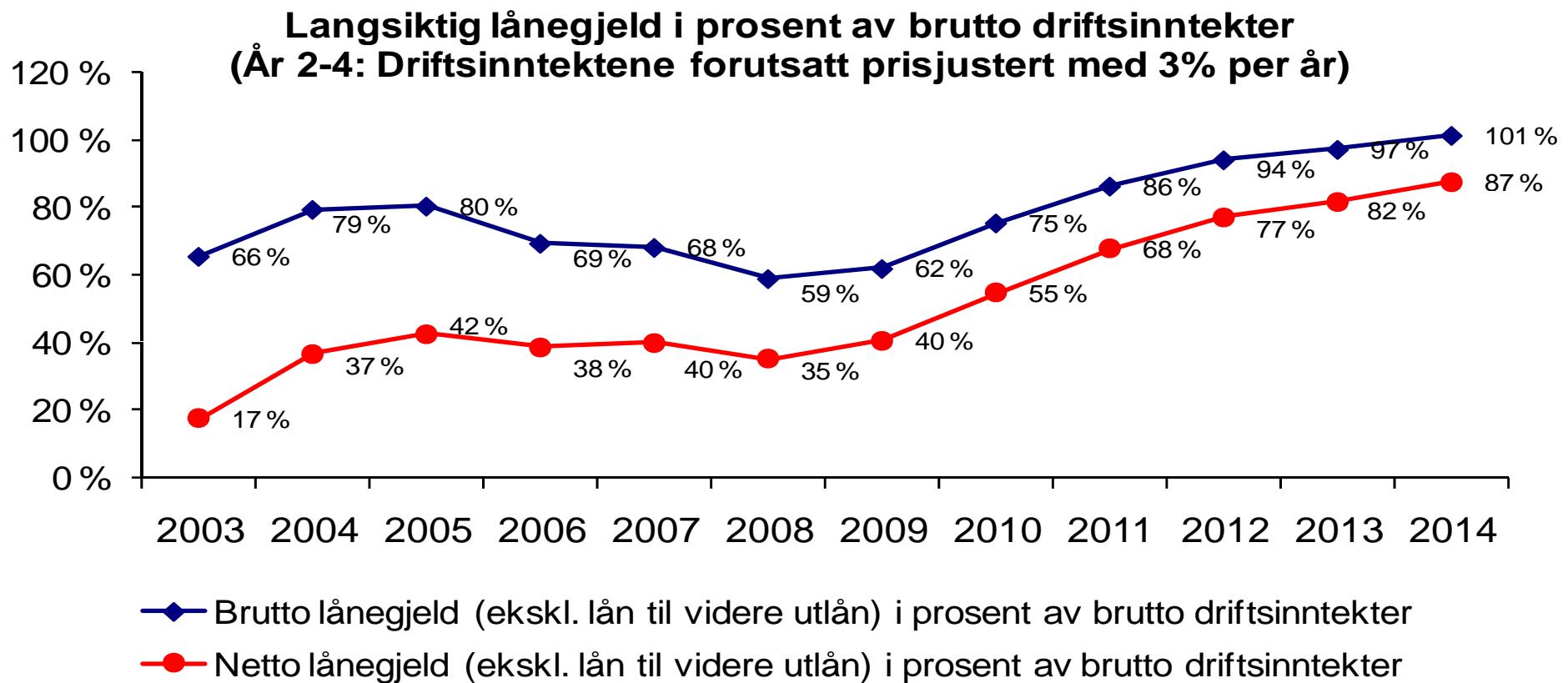

Økonomiske måltall (1)

Økonomiske måltall (2) – blå kurve: gjeldsgrad

Mer om utviklingen i lånegjeld

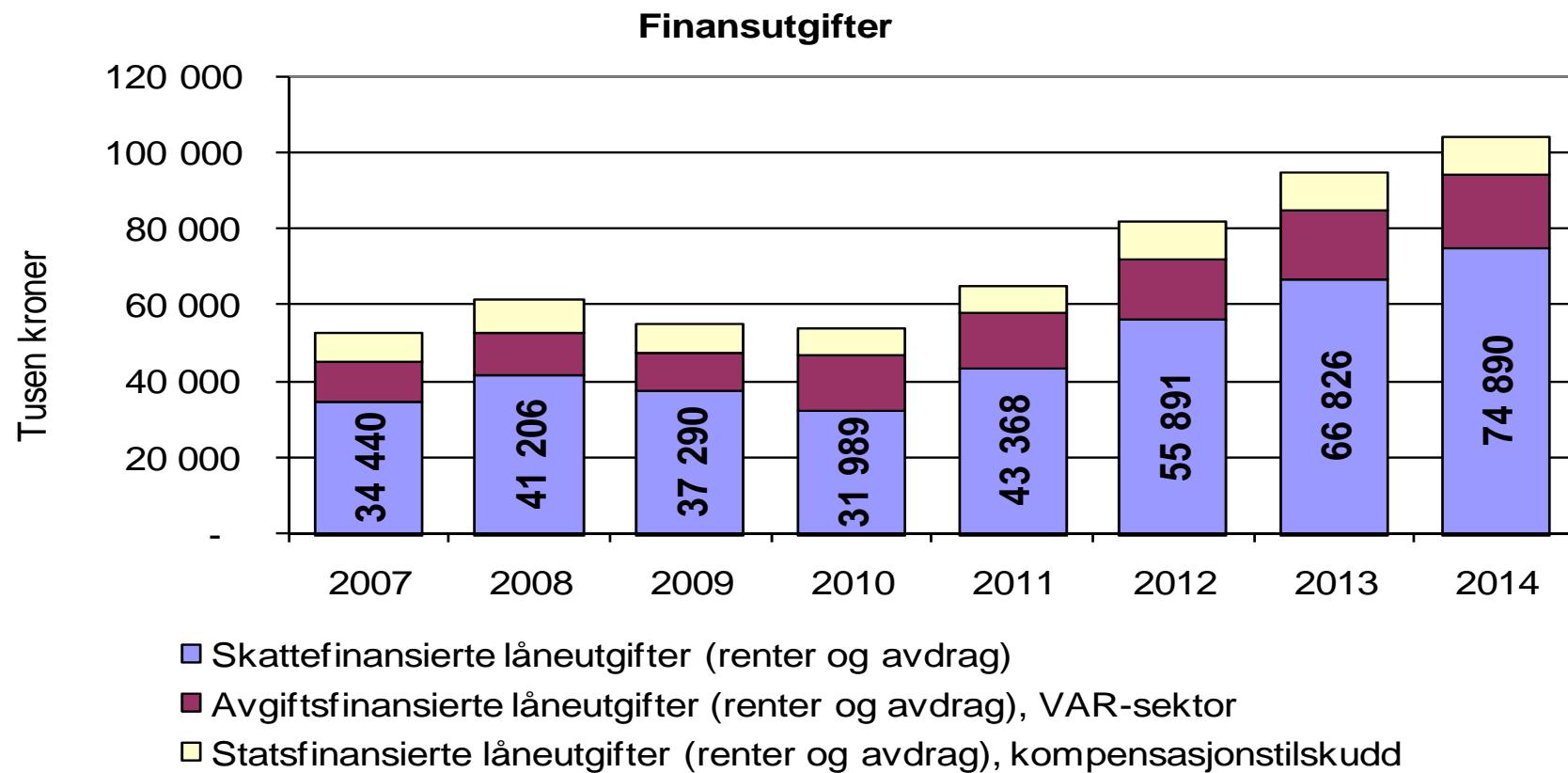
- For å holde gjeldsgraden på seksti prosent, kreves eventuelt mer enn bare utsettelser av tidligere vedtatte investeringer i et år eller to:

Strengere prioriteringer / andre prioriteringer som ikke utløser like høye investeringer.
Større finansieringsbidrag i form av investeringsinntekter enn rådmannen har forutsatt.
Større budsjettreduksjoner i drift.

- Rådmannen har støttet seg til tidligere prioriteringer, fremmet utkastet og således funnet profilen akseptabel – under tvil.
- Rådmannen har kjøpt seg tid ved å fremme forslag om utsettelser, og det foreslås lite nytt.
- Det bør være et mål i kommende økonomiplaner at gjeldsgraden ikke skal stige til 100 prosent ved utløpet av planperioden.
- Med høye investeringer mot slutten av planperioden vil det eventuelt bli svært problematisk å levere gode tjenester etter 2014.

Finansutgiftene dobles i en periode med 30 prosent inntektsvekst(?)

Forventet utvikling i brutto finansutgifter. Renter og avdrag er i stor grad faste beløp i planperioden.

Usikre forhold som rådmannen vil peke spesielt på:

- Skatteinngangen i lys av nasjonale og lokale konjunkturer.
- Forutsetningen om drøyt 2 mrd kroner i realvekst per år for sektoren.
- Videre lønns - og prisvekst, spesielt stigende pensjonskostnader – systemendringer og premieavvik, som skal dekkes inn senere.
- Barnehagereformens opphør – nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager, over-/underdekning, standard for oppfyllelse mv.
- Virkningen av den store veksten i folketallet når det gjelder utgiftsbehovet.
- Renteutviklingen fra dagens lave rentenivå – 3,3% i 2011 / 4,1% i 2014.
- Opprettholdelse av god og nødvendig bemanning og kompetanse i administrasjonen. Viktigheten av gode stabs-/støttefunksjoner i omstillingsarbeidet.
- Kostnadsnivået for investeringsbudsjettet er for flere prosjekter usikkert.

Ordinært driftsbudsjett – basisbudsjett 2011

- Netto driftsresultat: 44,0 mill kroner (korrigert: 46,1 mill kroner)
- Bruk av bundne fond i VAR-sektoren: 2,1 mill kroner
- Overføring til investeringer, momskompensasjon: 25,9 av 40,9 mill kroner
Overføring til investeringer, generelt: 0 mill kroner
- Til disposisjon: **20,2 mill kroner**

Framskriving av opprinnelig budsjett 2010:

Side 32 i rådmannens utkast

Fra opprinnelig vedtatt 2010-budsjett til foreslått basisbudsjett for 2011 øker kommunens lønnsutgifter med 62,7 mill kroner eller 8,2 prosent (vs. 10,7 prosent i fjor).

Hovedforklaringen er økte lønnsutgifter som følge av lønnsoppkjør, økte pensjonskostnader utover lønnsvekst, et antall nye stillinger i løpet av 2010 i kraft av fjorårets budsjettvedtak, demografibaserte årsverk i grunnskolen, flere årsverk i kommunale barnehager mv. Uspesifisert lønnsvekst – såkalt lønnsglidning – er på et akseptabelt nivå.

Salderingen av handlings- og økonomiplan 2011-2014 (1)

- Samlet er det funnet dekning for 62 mill kroner i nye tiltak **gjennom planperioden**, herav 12,8 mill kroner det første året. Dette tilsvarer en realvekst på om lag 1 prosent av brutto driftsinntekter, når vi ser bort fra stigende låneutgifter – renter og avdrag.
- Nye barnehageplasser i kommunale og private barnehager utgjør 24 mill kroner.
- Antatt demografikostnad i grunnskolen: 4 mill kroner.
- Til sammen utgjør økt grunnbemanning i hjemmebaserte tjenester, økt bemanning TABO, bemanning nye omsorgsboliger i miljøtjenester, nytt bokollektiv psykisk helsearbeid, minst 24 mill kroner innen 2014.
- Rådmannen har dekket kun ca. halvparten av beregnede demografikostnader i hjemmebaserte tjenester, 8 av knapt 20 årsverk.
- Skulle man ha satset mer på hjemmebaserte tjenester og mindre på sykehjemsplasser?
- spørsmålet aktualiseres i handlingsplanen.
- Samlet innebærer salderingen en marginal avsetning til disposisjonsfond i planperioden.

Salderingen av handlings- og økonomiplan 2011-2014 (2)

	Budsjett 2010	Handlings- og økonomiplan 2011-2014 - utkast			
		Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014
Korrigerte netto driftsutgifter eks mva investeringer	793 974 000	1 039 460 000	1 048 872 000	1 053 272 000	1 050 672 000
Forutsatt omstillingseffekt	-	30 000 000	40 000 000	50 000 000	60 000 000
Sum frie disponible inntekter	806 900 000	1 015 000 000	1 044 000 000	1 074 000 000	1 103 000 000
Korrigert brutto driftsresultat	-12 926 000	-5 540 000	-35 128 000	-70 728 000	-112 328 000
Netto finansutgifter	-6 977 000	302 000	13 825 000	24 760 000	32 824 000
Overføring til investering utenom momskompensasjon	20 000 000	-15 000 000	-5 000 000	5 000 000	15 000 000
Mer/mindreforbruk til disposisjon	97 000	-20 238 000	-26 303 000	-40 968 000	-64 504 000
Sum nye tiltak/vesentlige justeringer	0	12 795 000	27 245 000	43 495 000	62 045 000
Ikke finansiert i basis / ikke disponert	97 000	-7 443 000	942 000	2 527 000	-2 459 000
Økte frie inntekter	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	97 000	-7 443 000	942 000	2 527 000	-2 459 000
Udekket	0	0	0	0	0

Aktuelle nye tiltak i drift – rådmannens anbefaling – oppsummert

- Generelt er det en sammenheng mellom investeringer og nye tiltak i drift. Anleggskostnader må ses i sammenheng med blant annet direkte lønnsutgifter til økt tjenesteproduksjon – flere ansatte, økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen og økte renteutgifter og avdrag.
- Rådmannen anbefaler i realiteten ingen nye stillinger i støtteapparatet på rådmannsnivået, men anbefaler noen direkte tjenesterelaterte stillinger.
- Rådmannen legger opp til å omdisponere et par stillinger i eiendomsdrift.
- Styrking av støttekontaktordninger: 0,7 mill kroner i 2011 – 2,6 mill kroner i 2014.
- Barnevern: forutsatt 2 nye årsverk som følge av øremerket statlig satsing.
- Rådmannens anbefaling innebærer følgende realvekst i planperioden, når vi ser bort fra renter og avdrag:
2011: 12,8 mill kroner - 2012: 27,2 mill kroner
2013: 43,5 mill kroner - 2014: 62,0 mill kroner
- *Antall spesifiserte årsverk i 2011: 14,5 – herav levekår: 6,0*
- **Anbefalte nye tiltak i drift: vedlegg 2 (side 123 – kommentarer på side 38).**

Rådmannens utkast til investeringsbudsjett 2011-2014 (1)

- Utkast til investeringsbudsjett er spesifisert i vedlegg 1 – to alternative oversikter.
- Det har blitt antydet at man bør vurdere å sette tak for årlige lånepptak i planperioden.
- Sett i lys av nødvendige demografiske løft og tilhørende investeringer på sentrale tjenesteområder som pleie og omsorg, skole og barnehage, vil rådmannens utkast kunne sies å speile et akseptabelt investeringsnivå i en overgangsperiode.
- Rådmannen har gått kritisk gjennom alle prosjekter som ligger inne i vedtatt investeringsbudsjett for 2010-2013. I gjennomgangen har en vurdert muligheten for å stryke bevilgninger, utsette og/eller redusere kostnader innenfor de enkelte prosjekter. Det er lagt vekt på å fullføre prosjekter som er under arbeid og videreføre prosjekter som kommunestyret har prioritert i planperioden.
- Rådmannen har også gått kritisk gjennom aktuelle nye investeringsprosjekter. Lånepptak i tilknytning til nye prosjekter: 42,3 mill kroner i skattefinansiert del, herav 30 mill kroner til erverv av areal.
- Generelt mener rådmannen at investeringsnivået er for høyt i forhold til graden av egenfinansiering, og understreker at det fortsatt bør foretas strenge prioriteringer med sikte på å redusere omfanget av investeringer.

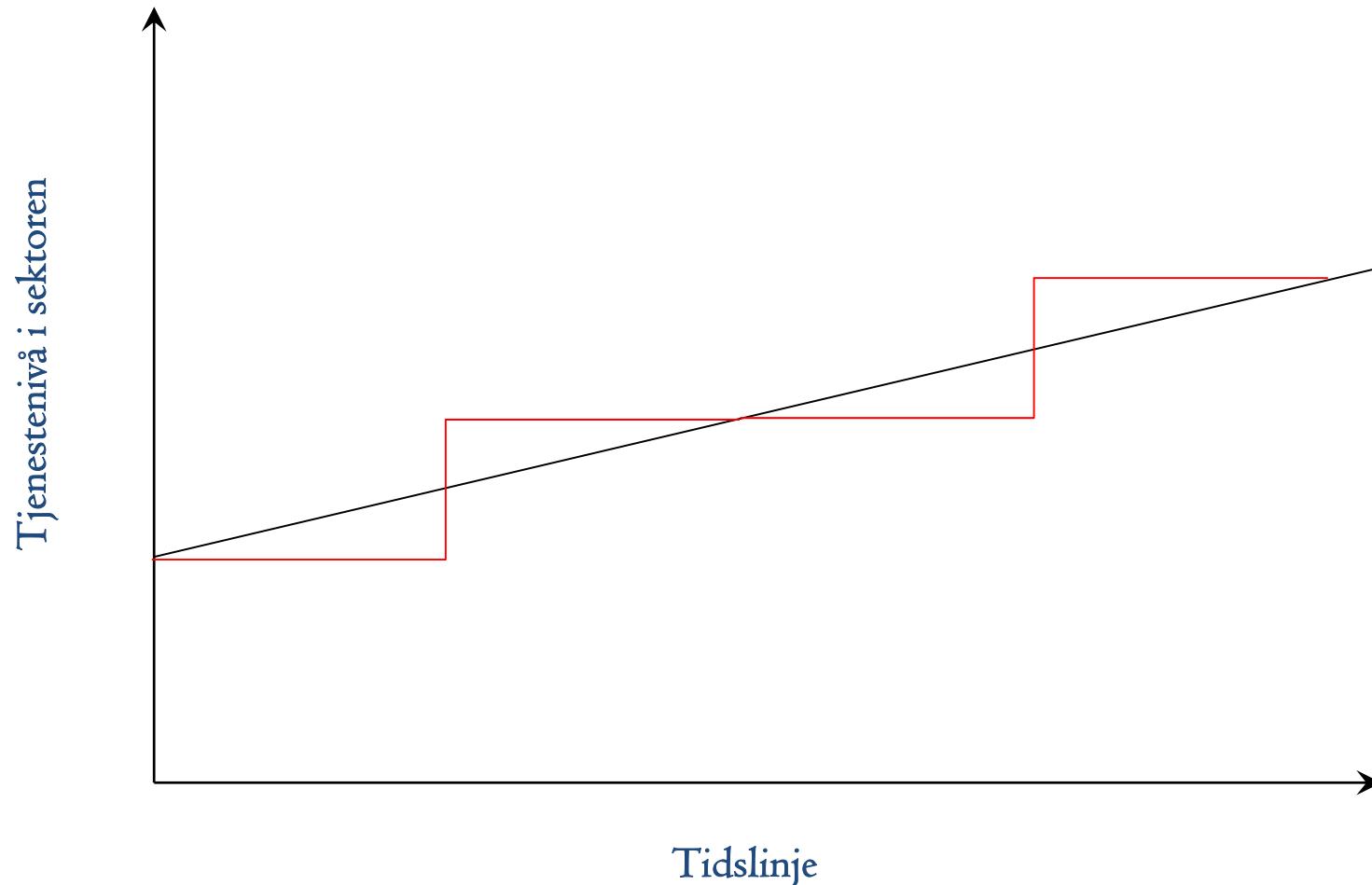
Rådmannens utkast til investeringsbudsjett 2011-2014 (2)

- Av hensyn til kommunens finansielle handlekraft og gjennomføringsevne er flere prosjekter utsatt, noen i påvente av nye vurderinger.
- Investeringsnivået er uansett vesentlig høyere enn kommunens innbyggertall skulle tilsi.
- Nye utsettelser i kommende økonomiplaner kan bli foreslått.
- I rådmannens utkast til investeringsbudsjett er det funnet rom for mange viktige prosjekt.
- Det er også mange aktuelle prosjekter som rådmannen ikke har funnet dekning for.
- Innenfor tjenesteområde levekår er det mye spennende og positiv tjenesteutvikling.
- Erverv av areal: 130 mill kroner i planperioden.
- ***Utkast til investeringsbudsjett: vedlegg 1 (side 109 - kommentarer i kapittel 4.3.4 – side 35).***

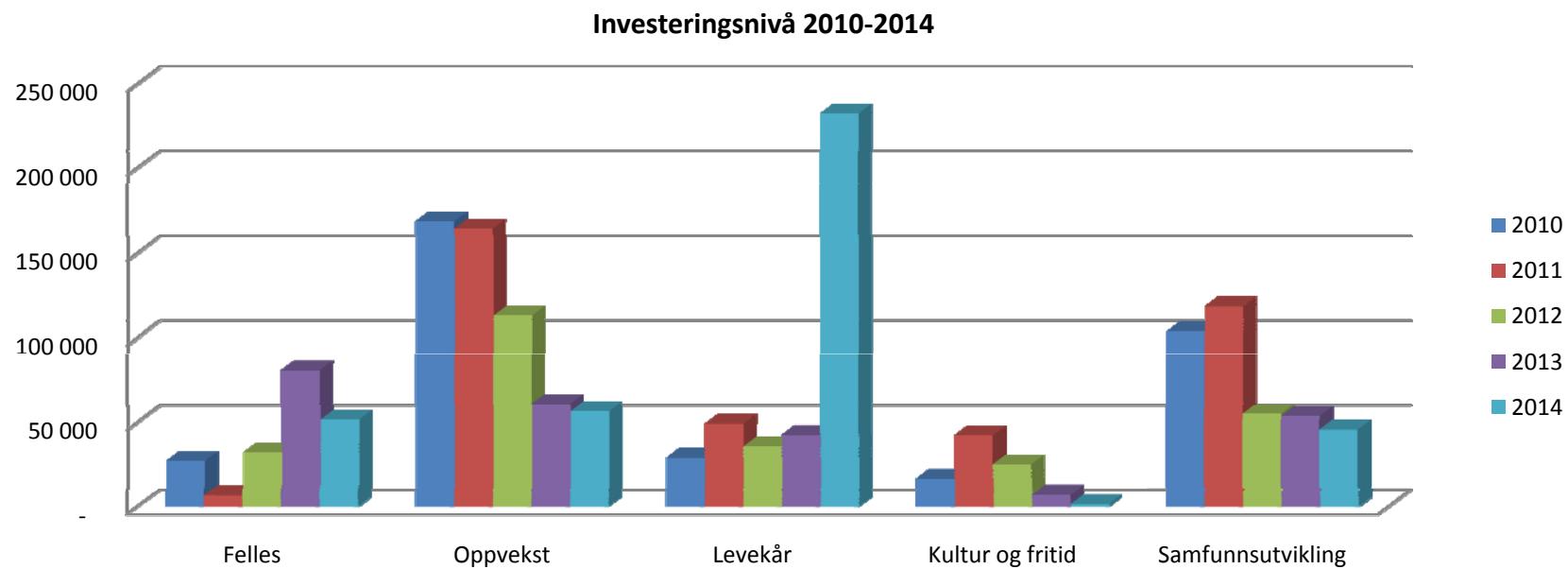
Rådmannens utkast til investeringsbudsjett 2011-2014 (3)

Demografiske løft arter seg gjerne **slik**:

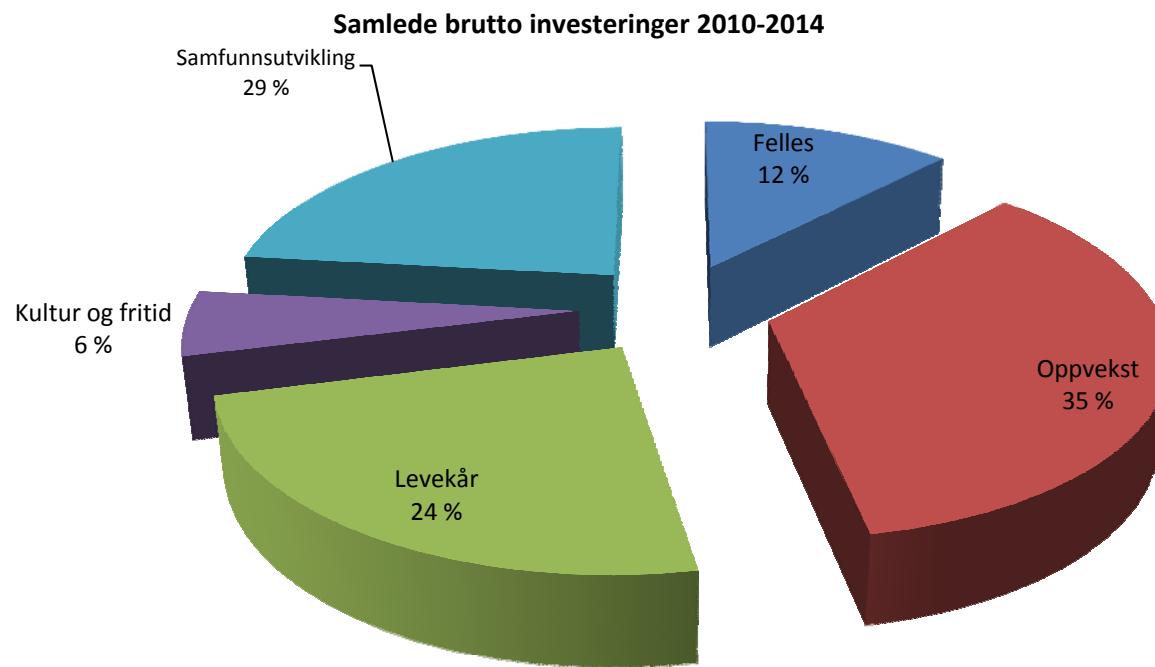
Investeringer i perioden 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	Sum
Felles	27 000	6 730	31 950	80 800	51 350	197 830
Oppvekst	168 200	164 050	112 640	60 600	56 200	561 690
Levekår	28 700	48 700	35 500	42 100	232 100	387 100
Kultur og fritid	16 450	41 952	24 760	7 120	1 600	91 882
Samfunnsutvikling	103 180	118 033	54 678	53 380	45 178	374 449
Sum brutto investeringer (hele 1000)	343 530	379 465	259 528	244 000	386 428	1 612 951

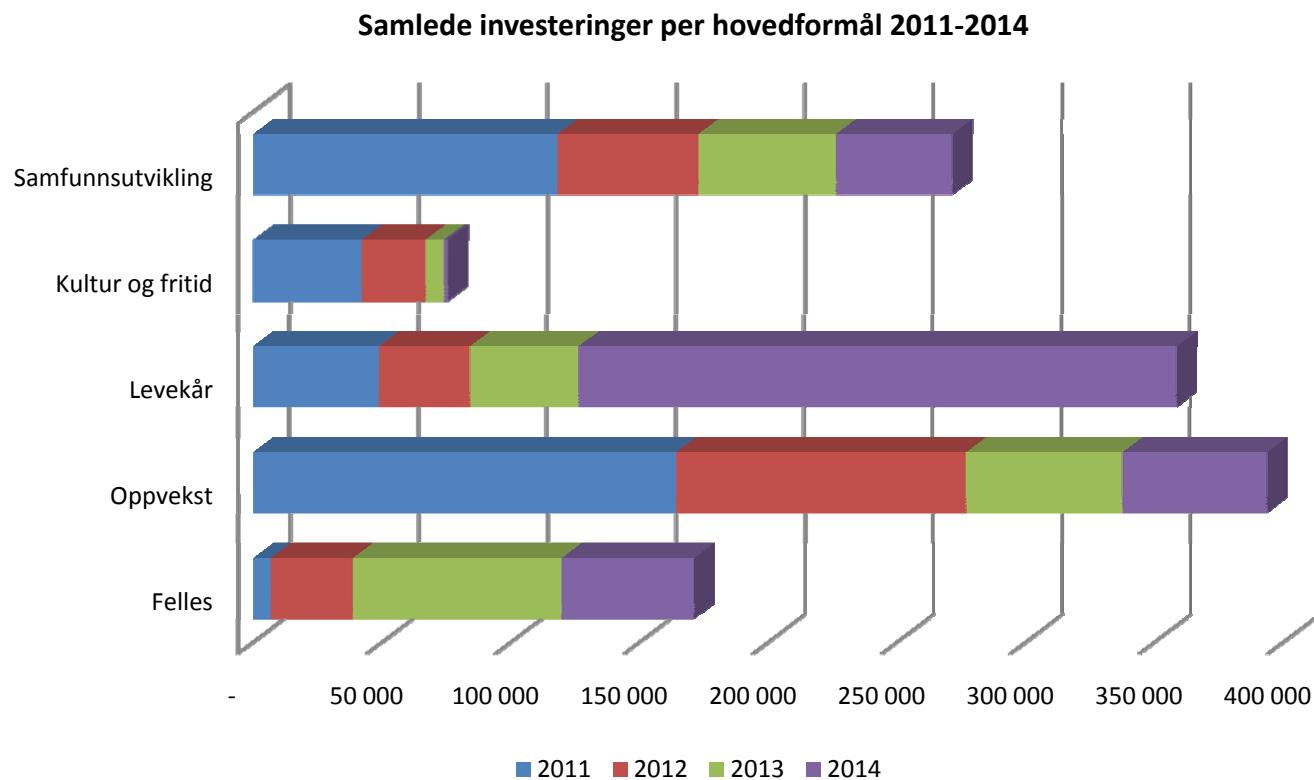

Fordeling på hovedformål 2010-2014

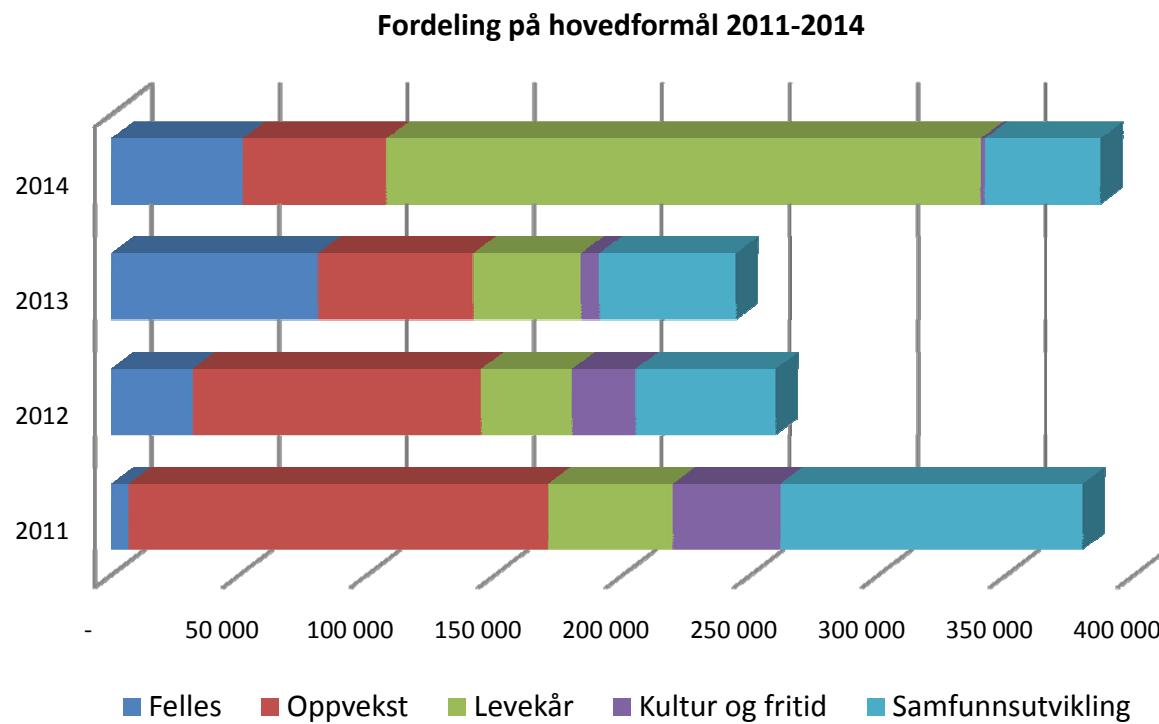

Investeringsprogram 2011-2014 (1)

Investeringsprogram 2011-2014 (2)

Hovedprioriteringer investeringer

- Undervisningsbygg
- Barnehagebygg
- Sykehjemsplasser og omsorgsboliger
- Friområder/folkehelse
- Kommunehus

Investeringsprogram (1)

Oppvekst

- Skadberg skole, nybygg (2012)
- Sola ungdomsskole, ferdig rehabilert (2011)
- Stangeland skole, utvidelse/ombygging (2014)
- Ressurssenteret Grannes skole, utvidelse (2012)
- Sola skole, arbeidsrom/møterom/lager/teknolab (2012)
- Grannes skole, ombygging (2013)
- Nye undervisningsbygg fra 2012/2013 – skolebruksplan
- Ny barnehage Myklebust (2013)
- Erverv av aktuelle tomter gjennom planperioden

Investeringsprogram (2)

Levekår

- Tananger bo- og velferdssenter, utvidelse (2012)
- Nytt sykehjem Sola sentrum (2014)
- Boligsosial handlingsplan, nye kommunale utleieboliger (2011->)
- Handlingsplan psykisk helse, bokollektiv – 4 boenheter (2011)
- Nye omsorgsboliger i miljøtjenesten (utsatt fra 2010)
- Påbygg Tananger helsehus (2014)

Investeringsprogram (3)

Kultur og fritid

- Flerbruksshall Skadberg (2012)
- Rehabilitering Solahallen (2012)
- Åsenhallen del A, tribuner og kontorer (2012)
- Brannsikring Sola kulturhus (2011)
- Rehabilitering Sola kulturhus (2012)

Samfunnsutvikling

- Vannforsyning og avløp (2011-2014)
- Myklebust felt A og B, selvfinansiert prosjekt (2011)
- Turvei Hafrsfjord (2013)

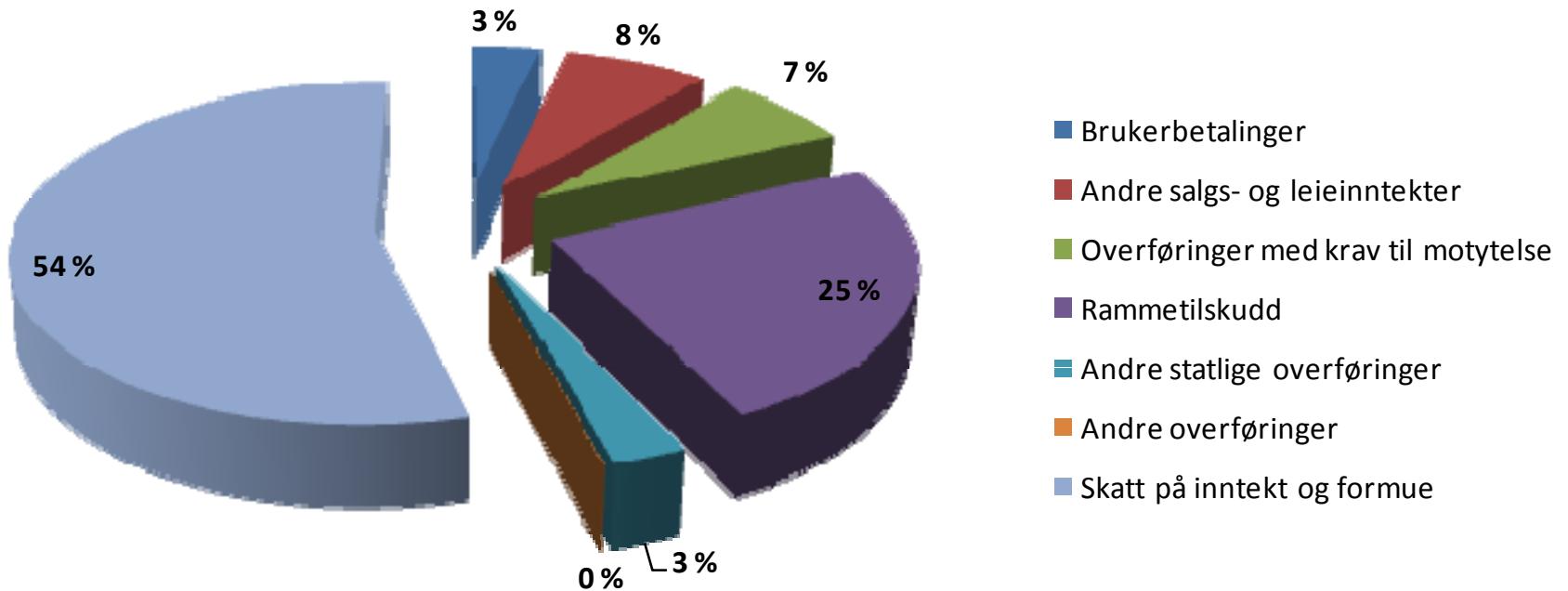
Felles/administrasjon

- Nytt kommunehus, trinn 1 (2014)

Inntektsforutsetninger (kapittel 2.5):

Driftsinntekter i 2011

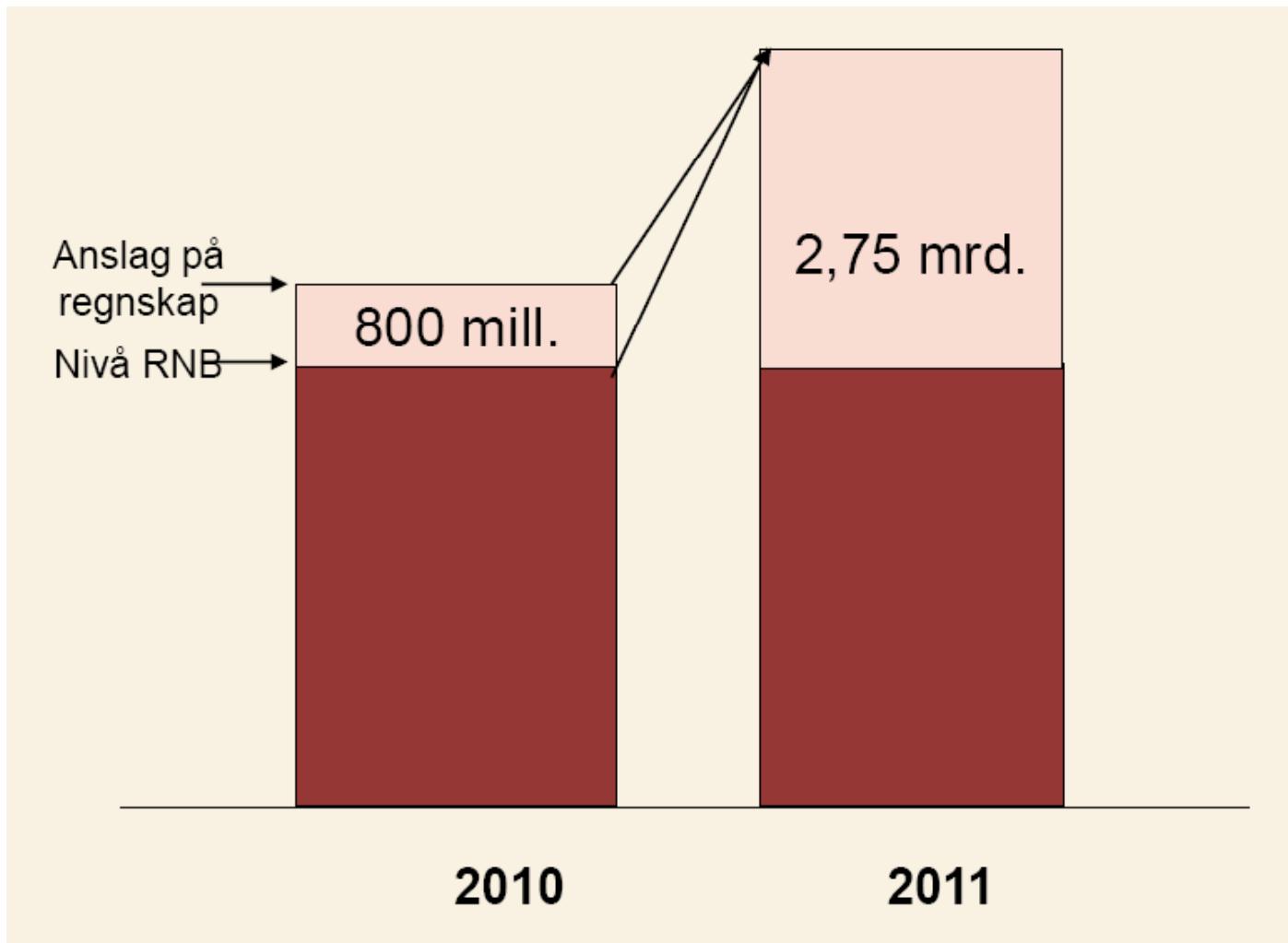

Frie inntekter – nasjonale forutsetninger (1)

- Mer rettferdig fordeling.
- 2011: Ytterligere redusert skatteandel, til 40 %.
- Skattøren for kommunene i 2011: 11,3 prosent (-1,5 prosentpoeng).
- Reduserte skatteinntekter motsvares av økt rammetilskudd.
- 2009-2011: Trinnvis økt inntektsutjevning, til 60%.
- Fra 2009: Bortfall av selskapsskatt.
- Utgangspunkt: revidert nasjonalbudsjett 2010.
- Ny kostnadsnøkkel – fanger utgiftsbehovene på en bedre måte.
- Større handlingsrom for lokale prioriteringer.
- Innlemming av barnehagertilskudd og kvalifiseringsprogram.
- Eventuelle merinntekter i 2010 beholdes, men videreføres ikke.
- Realvekst fra regnskap 2010 (dept. anslag): 3,5 % i Sola / 3,7 % i landet.
- Deflator – pris- kostnadsvekst fra 2010 til 2011: 2,8 %.

Frie inntekter – nasjonale forutsetninger (2) Kommunesektorens vekst i frie inntekter fra 2010 til 2011

Frie inntekter – nasjonale forutsetninger (3)

Regjeringens ser realveksten (2,55 mrd) i sammenheng med:

- Demografikostnader i 2011: 2,1 mrd kroner
- Økte pensjonskostnader.
- For øvrig er det mange såkalte oppgavekorrigeringer og justeringer som ikke inngår i oppgitt realvekst, herunder:

Innlemming av øremerkede tilskudd:

- Barnehagetilskuddene
- Kvalifiseringsprogrammet
- Krisesentre

Kompensasjon for helårvirkning i 2011 av nye barnehageplasser i 2010, samt nominell videreføring av foreldrebetaling og opptrapping av likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Økt årseffekt av leksehjelp / ekstra undervisningstime i småskolen, fra fjarårets budsjett.

Øremerkede tilskudd – sentrale ordninger

- Ressurskrevende tjenester, videreført på samme nivå
- Rentekompensasjonsordninger, videreført på samme nivå
 - skolebygg og svømmeanlegg
 - kirkebygg
- Det kommunale barnevernet, 240 mill kr til nye stillinger mv.
- Investeringstilskudd til ytterligere 2000 heldøgns omsorgsplasser
 - det bør være en forutsetning, for gjennomføring, at prioritering gis.
- Spillemidler
 - iverksettelse av prioriterte tiltak bør forutsette at tilsagn er gitt.

Befolkningsframskrivinger (1) – ved beregning av frie inntekter

Befolkningsframskriving per 1. januar:

Faktiske tall per 01.01.2010 og framskriving	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014
Innbyggere ialt	22 831	23 404	23 949	24 505	25 063
Økning i prosent fra året før		2,5 %	2,3 %	2,3 %	4,7 %
0-2 år	1 088	1 128	1 133	1 131	1 158
3-5 år	1 076	1 066	1 121	1 180	1 219
6-15 år	3 350	3 423	3 466	3 512	3 551
16-22 år	2 339	2 382	2 416	2 467	2 492
23-66 år	12 884	13 221	13 535	13 855	14 148
67-79 år	1 486	1 564	1 638	1 699	1 818
80-89 år	532	536	546	553	565
over 90 år	76	84	94	108	112
Forutsatt lokal befolkningsvekst i prosent per aldersgruppe og totalt (fra året før)	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014
Totalt		2,5 %	2,3 %	2,3 %	4,7 %
0-2 år		3,7 %	0,4 %	-0,2 %	2,4 %
3-5 år		-0,9 %	5,2 %	5,3 %	3,3 %
6-15 år		2,2 %	1,3 %	1,3 %	1,1 %
16-22 år		1,8 %	1,4 %	2,1 %	1,0 %
23-66 år		2,6 %	2,4 %	2,4 %	2,1 %
67-79 år		5,2 %	4,7 %	3,7 %	7,0 %
80-89 år		0,8 %	1,9 %	1,3 %	2,2 %
over 90 år		10,5 %	11,9 %	14,9 %	3,7 %

relevans: løpende inntektsutjevning og enkelte kriterier i utgiftsutjevningen

Befolkningsframskrivinger (2) – ved beregning av frie inntekter

Befolkningsframskriving per 1. juli:

Faktiske tall per 01.07.2010 og framskriving	01.07.2010	01.07.2011	01.07.2012	01.07.2013	01.07.2014
Innbyggere i alt	23 107	23 689	24 240	24 802	25 368
Økning i prosent fra året før		2,5 %	2,3 %	2,3 %	4,7 %
0-2 år	1 118	1 159	1 164	1 162	1 190
3-5 år	1 062	1 052	1 106	1 165	1 203
6-15 år	3 384	3 458	3 501	3 548	3 587
16-22 år	2 353	2 396	2 430	2 482	2 507
23-66 år	13 053	13 394	13 713	14 037	14 334
67-79 år	1 518	1 598	1 673	1 736	1 857
80-89 år	540	544	554	561	573
over 90 år	79	87	98	112	116

relevans: innbyggertilskudd og alderskriterier i utgiftsutjevningen

Skatt på inntekt og formue (1)

- Opprinnelig skatteanslag i 2010: **766 mill kroner (+15,6%)**
- Justert skatteanslag i 2010: **720 mill kroner (+8,6%)**
- Per september 2010: **+2,0 % i Sola**
(usikre faktorer: marginoppkjør restskatt og avregning for 2009)
- Finansdepartementets anslag for 2010 - landet: **7 % vekst**
- Finansdepartementets anslag for 2011 - landet: **6,5 % reduksjon**
- Rådmannens lokale anslag for 2010: **766 mill kroner (720” minus 5,0 %)**
- Forutsatt lokal vekst i aldersgruppen 23-66 år: 2,6 %
- Forutsatt nasjonal vekst i aldersgruppen 23-66 år: 1,1 %

Skatt på inntekt og formue (2)

Landet:

Skattedata	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bokført skatt landstall - 1000 kr	108 475 138	116 050 000	108 470 000	109 554 700	110 650 247	111 756 749
Nominell skattevekst fra året før	5,9 %	7,0 %	-6,5 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %

2011-prisnivå i perioden 2011-2014 – regnskap 2009 – anslag for 2010

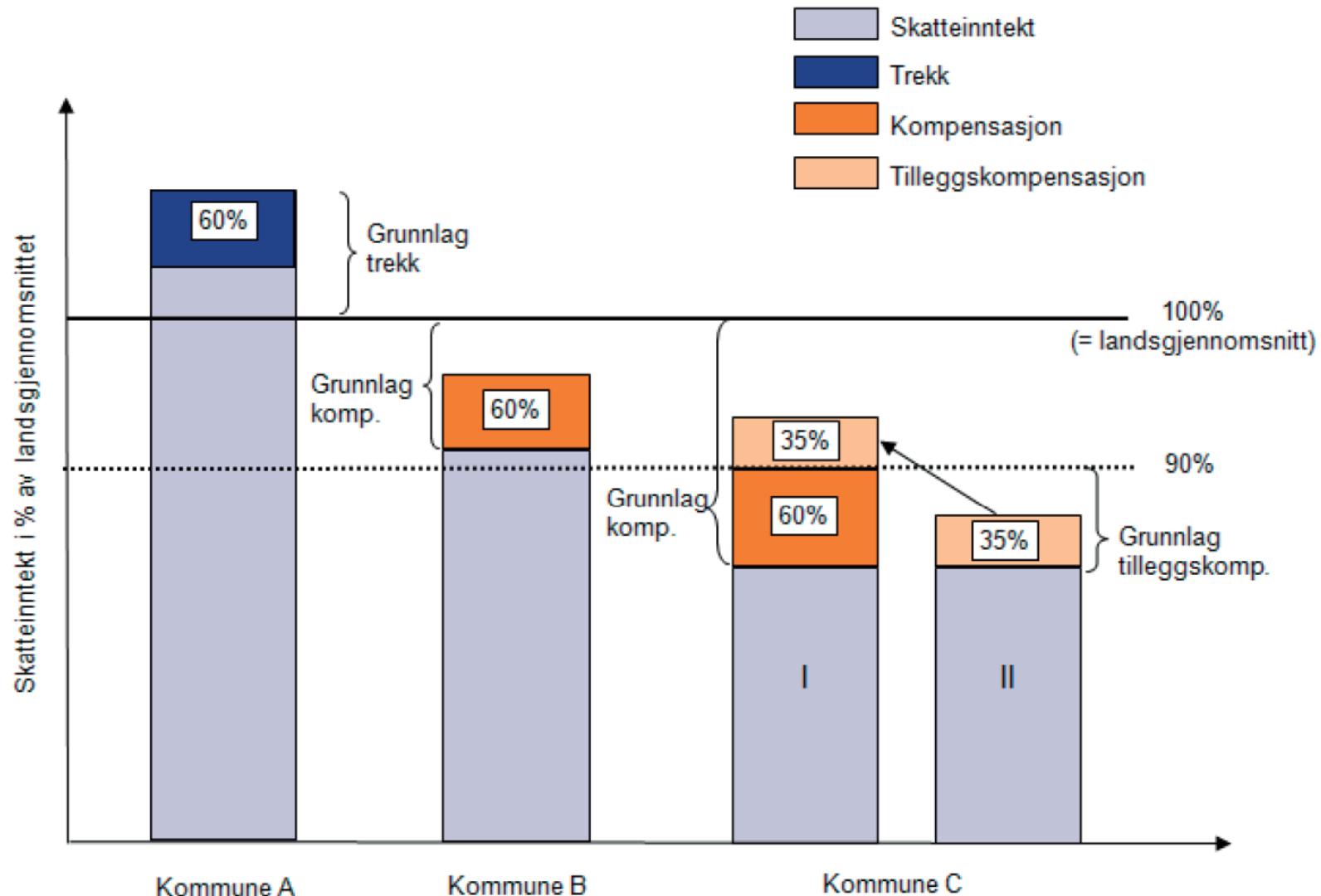
Sola kommune:

Skattedata	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bokført kommuneskatt - 1000 kr	662 688	720 000	684 000	701 100	718 627	736 593
Nominell skattevekst fra året før	2,7 %	8,6 %	-5,0 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %

2011-prisnivå i perioden 2011-2014 – regnskap 2009 – anslag for 2010

Inntektsutjevning

Utgiftsutjevningen – objektivt sett er det mange faktorer som avgjør kommunens utgiftsbehov – alderskriterier og sosiodemografiske kriterier.

Kriteriedata	IS 2007	IS 2008	IS 2009 med folketall per	IS 2010 med folketall per	IS 2011 med folketall per	IS 2012 med folketall per	IS 2012 med folketall per	IS 2012 med folketall per
			1.7.2008	1.7.2009	1.7.2010	1.7.2011	1.7.2012	1.7.2013
Innbyggere ialt	20 666	21 446	21 774	22 491	23 107	23 689	24 240	24 802
0-2 år					1 118	1 159	1 164	1 162
3-5 år					1 062	1 052	1 106	1 165
6-15 år	3 391	3 348	3 310	3 333	3 384	3 458	3 501	3 548
16-22 år					2 353	2 396	2 430	2 482
23-66 år					13 053	13 394	13 713	14 037
67-79 år	1 336	1 377	1 398	1 445	1 518	1 598	1 673	1 736
80-89 år	470	501	511	530	540	544	554	561
over 90 år	69	71	66	70	79	87	98	112
Basistillegg	1	1	1	1	1	1	1	1
Sone	30 813	31 172	31 935	31 946	32 539	32 539	32 539	32 539
Nabo	36 070	34 622	35 780	35 563	37 292	37 292	37 292	37 292
Landbrukskriterium	0,00295	0,00295	0,00287	0,00279	0,00274	0,00274	0,00274	0,00274
Invandrere 6-15 år ekskl Skandinavia					238	243	246	250
Norskfødte med innvforeld 6-15 år ekskl Skand					113	115	117	118
Flytninger uten integreringstilskudd					360	369	378	386
Dødlighet	132	126	119	117	118	121	124	127
Barn 0-15 med enslige forsørgere					556	566	577	587
Fattige					866	888	908	930
Uføre 18-49 år					209	214	220	225
Opphopningsindeks					0,3839	0,3839	0,3839	0,3839
Urbanitetskriterium	146 157	150 767	157 622	163 194	169 914	169 914	169 914	169 914
PU over 16 år	47	45	50	56	56	57	59	60
Ikke-gifte 67 år og over	692	711	744	777	801	836	872	903
Barn 1-2 år uten kontantsøtte					541	560	563	562
Innbyggere med høyere utdanning					4 453	4 565	4 671	4 780
0-5 år (ut fra 2011)	1 828	1 906	1 978	2 097				
16-66 år (ut fra 2011)	13 572	14 243	14 511	15 016				
Skilte og separerte 16-59 år (ut fra 2011)	1 146	1 152	1 136	1 150				
Arbeidsledige (ut fra 2011)	263	151	101	81				
Innvandrere (ut fra 2011)	522	595	677	756				
Beregnet reisetid (ut fra 2011)	116 664	118 014	120 544	122 004				
PU under 16 år (ut fra 2011)	23	21	20	21				
	per 1.1.2007	per 1.1.2008	per 1.1.2009	per 1.1.2010	per 1.1.2011	per 1.1.2012	per 1.1.2013	per 1.1.2014
Folketall per 1.1. i IS-året	20 666	21 446	22 076	22 831	23 404	23 949	24 505	25 063

Lokale alderskriterier og sosiodemografiske kriterier sammenholdes med andre kommuner i landet, og avgjør hvor stor del av makrorammen som tilfaller den enkelte kommune – såkalte ”utgiftskorrigerte frie inntekter”.

Kriteriedata	Nasjonale kriteriedata - hele landet							
	IS 2007	IS 2008	IS 2009 med folketall per	IS 2010 med folketall per	IS 2011 med folketall per	IS 2012 med folketall per	IS 2012 med folketall per	IS 2012 med folketall per
			1.7.2008	1.7.2009	1.7.2010	1.7.2011	1.7.2012	1.7.2013
Innbyggere i alt	4 681 134	4 737 171	4 769 023	4 825 492	4 887 999	4 944 328	4 995 745	5 044 583
0-2 år					185 172	189 447	191 184	191 963
3-5 år					180 498	182 341	186 027	189 177
6-15 år	621 765	619 565	617 864	616 481	617 215	617 377	616 474	616 188
16-22 år					449 598	457 577	462 330	465 798
23-66 år					2 824 630	2 854 786	2 879 494	2 902 157
67-79 år	391 585	395 134	395 123	400 725	409 773	420 425	437 413	456 051
80-89 år	186 299	185 322	184 637	185 117	183 790	181 974	180 435	179 112
over 90 år	31 863	33 272	33 659	34 696	37 323	40 402	42 389	44 137
Basistillegg	431	430	430	430	430	430	430	430
Sone	19 805 810	19 739 123	19 663 618	19 719 079	19 663 162	19 663 162	19 663 162	19 663 162
Nabo	8 778 908	8 783 456	8 801 382	8 868 072	8 839 178	8 839 178	8 839 178	8 839 178
Landbrukskriterium	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Invandrerbarn 6-15 år ekskl Skandinavia					31 062	31 070	31 025	31 010
Norskfødte med innvandr foreld 6-15 år ekskl Sk					32 891	32 900	32 851	32 836
Flytninger uten integreringstilskudd					106 646	107 875	108 997	110 062
Dødlighet	34 119	33 359	32 632	32 261	32 045	32 414	32 751	33 072
Barn 0-15 med enslige forsørgere					155 693	156 688	157 404	157 981
Fattige					215 415	217 897	220 163	222 316
Uføre					64 898	65 591	66 159	66 679
Opphopningsindeks					200,23	200,23	200,23	200,23
Urbanitetskriterium	38 541 515,7	39 064 865,4	39 713 159	40 445 189	41 115 895	41 115 895	41 115 895	41 115 895
PU over 16 år	16 505	16 849	16 313	16 625	16 637	16 831	16 980	17 113
Ikke-gifte 67 år og over	301 428	300 927	300 787	300 972	302 049	307 753	316 101	325 228
Barn 1-2 år uten kontantsøtte					85 969	87 954	88 760	89 122
Innbyggere med høyere utdanning					1 002 705	1 014 260	1 024 808	1 034 826
0-5 år	348 049	351 164	354 313	360 639				
16-66 år	3 101 573	3 152 714	3 183 427	3 227 834				
Skilte og separate 16-59 år	302 448	302 362	300 970	300 223				
Arbeidsledige	78 095	57 963	46 094	38 898				
Innvandrere	141 229	157 531	170 726	185 630				
Beregnet reisetid	36 479 036	36 603 409	36 860 554	37 247 973				
PU under 16 år	4 739	4 760	4 732	4 737				
Folketall per 1.1. i IS-året	4 681 134	4 737 171	4 799 252	4 858 199	4 913 951	4 964 849	5 013 196	5 059 065

Beregning av utgiftsbehov – departementets illustrasjon for Sola:

Kriterium	Kriterieindeks	Vekt	Sum
<u>Innbyggere 0-2 år</u>		* 0,0084 = 0,0107	
<u>Innbyggere 3-5 år</u>		* 0,0934 = 0,1162	
<u>Innbyggere 6-15 år</u>	■	* 0,2944 = 0,3414	
<u>Innbyggere 16-22 år</u>		* 0,0212 = 0,0235	
<u>Innbyggere 23-66 år</u>		* 0,0952 = 0,0931	
<u>Innbyggere 67-79 år</u>	■	* 0,0455 = 0,0357	
<u>Innbyggere 80-89 år</u>	■	* 0,0692 = 0,0430	
<u>Innbyggere 90 år og over</u>	■	* 0,0463 = 0,0207	
<u>Landbrukskriterium</u>	■	* 0,0031 = 0,0018	
<u>Reiseavstand til nærmeste sonesenter</u>	■	* 0,0133 = 0,0047	
<u>Reiseavstand til nærmeste nabokrets</u>	■	* 0,0133 = 0,0119	
<u>Basiskriterium</u>	■	* 0,0233 = 0,0115	
<u>Innvandrere 6-15 år</u>	■	* 0,0085 = 0,0138	
<u>Norskfødte med innvandrerforeldre 6-15 år</u>	■	* 0,0009 = 0,0007	
<u>Dødelighet</u>		* 0,0458 = 0,0357	
<u>Barn 0-15 år med enslig forsørger</u>		* 0,0115 = 0,0087	
<u>Fattige</u>		* 0,0062 = 0,0053	
<u>Uføre 18-49 år</u>		* 0,0039 = 0,0027	
<u>Flyktninger uten integreringstilskudd</u>	■	* 0,004 = 0,0029	
<u>Opphopningsindeks</u>	■	* 0,0119 = 0,0048	
<u>Urbanitetskriterium</u>	■	* 0,0153 = 0,0134	
<u>Psykisk utviklingshemmede 16 år og over</u>	■	* 0,046 = 0,0328	
<u>Ikke-gifte 67 år og over</u>	■	* 0,0435 = 0,0244	
<u>Barn 1-2 år uten kontantstøtte</u>	■	* 0,0575 = 0,0765	
<u>Innbyggere med høyere utdanning</u>		* 0,0184 = 0,0173	
<u>Indeks for beregnet utgiftsbehov</u>			0,9528

Rammetilskudd – innbyggertilskudd og utgiftsutjevning

SOLA 1124 (år 2011-prisnivå i perioden 2011-2014)		PROGNOSER							
10 00 kr		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb.)		146 831	161 870	206 942	229 719	440 128	454 066	467 740	481 905
Utgiftsutjevning		-53 040	-64 817	-80 038	-87 169	-40 678	-42 897	-42 418	-41 670
Overgangsordninger (INGAR fra 2009)		-777	-472	9 442	3 255	-3 399			
Saker med særskilt fordeling		4 465	6 649	5 425	5 904	5 463	5 463	5 463	5 463
Nord-Norges tilskudd/Namdals tilskudd		-	-	-	-	-	-	-	-
Hovedstadstilskudd (fra 2011 storbytilskudd)		-	-	-	-	-	-	-	-
Småkommunetilskudd		-	-	-	-	-	-	-	-
Distrikts tilskudd Sør-Norge		-	-	-	-	-	-	-	-
Inndelings tilskudd/dtrekk Nannestad/Ullensaker		-	-	-	-	-	-	-	-
Veks tilskudd				8 590	10 318	11 591	7 985	7 733	5 662
Ordinært skjønn inkl bortfall av dif.arb.avg.		2 514	2 919	2 156	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
herav gradvis bortfall av difarbeidsavgift		-	-	-	-	-	-	-	-
Skjønn tilskattes vakekommuner i Sør-Norge (lagt mot hovedskjønn i 2010/2011)		-	-	-	-	-	-	-	-
Skjønn - tap endringer av inntektssystemet						5 500	5 500	5 500	5 500
Justert skjønn monskomp 08		-	-	-	-	-	-	-	-
Ekstra skjønn tildelt av KRD		-	-	-	-	-	-	-	-
Feil inntektsutj 2007/Komp Fysioterapautmidler 09		-43		155					
Tiltaks pakke n - økte frie inntekter / kompskatte tap				7 894					
RNB2009 / RNB2010				3 622	34				
Sum rammetilsk. uten selskapsskatt		99 994	106 106	164 187	163 161	419 705	431 218	445 119	457 960
Selskapsskatt		41 920	79 044						
Sum rammetilsk. ekskl linntektsutj.		141 914	185 150	164 187	163 161	419 705	431 218	445 119	457 960
"Bydetrekke" (anslag etter 2010)		-77	-60	-27	-13	-13			
Netto inntektsutjevning		-102 144	-138 348	-99 279	-109 551	-106 613	-109 909	-113 128	-116 391
Sum rammetilskudd		39 692	46 742	64 881	53 598	313 079	321 310	331 991	341 569
Rammetilskudd - endring i %				17,8	38,8	-17,4	484,1	2,6	3,3
Skatt på formue og inntekt		581 465	645 126	662 688	720 000	684 000	701 100	718 627	736 593
Skatteinntekter - endring i %				10,9	2,7	8,65	-5,00	2,50	2,50
Andre skatteinntekter (eiendoms skatt)		-	-	-	-	-	-	-	-
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)		621 157	691 868	727 569	773 600	997 100	1 022 400	1 050 600	1 078 200

Frie inntekter i planperioden - rådmannen -anslagene i planperiodens siste år må sies å være usikre

Departementets anslag for Sola i 2011: 989 mill kroner

<i>Beløp i tusen kroner</i>	2010 <i>(oppriinnelig)</i>	2010 <i>(justert)</i>	2011	2012	2013	2014
Skatt på inntekt og formue	766 000	720 000	684 000	701 000	719 000	737 000
Rammetilskudd	23 400	* 45 800	313 000	321 000	332 000	342 000
Sum	789 400	765 800	997 000	1 022 000	1 051 000	1 079 000

2011-prisnivå i perioden 2011-2014

(*) I statsbudsjettet heves anslaget for kommunenes skatteinntekter i 2010 med 650 mill kroner sett i forhold til revidert nasjonalbudsjett 2010. I tertialrapporten har rådmannen tatt høyde for en svikt i nasjonal skatteinngang på 2 mrd kroner. Gitt et lokalt skatteanslag på 720 mill kroner, vil 2,65 mrd kroner i merinntekter nasjonalt gi seg utslag i at rammetilskuddet øker fra 45,8 mill kroner til 53,6 mill kroner i 2010, på grunn av redusert negativ inntektsutjevning.

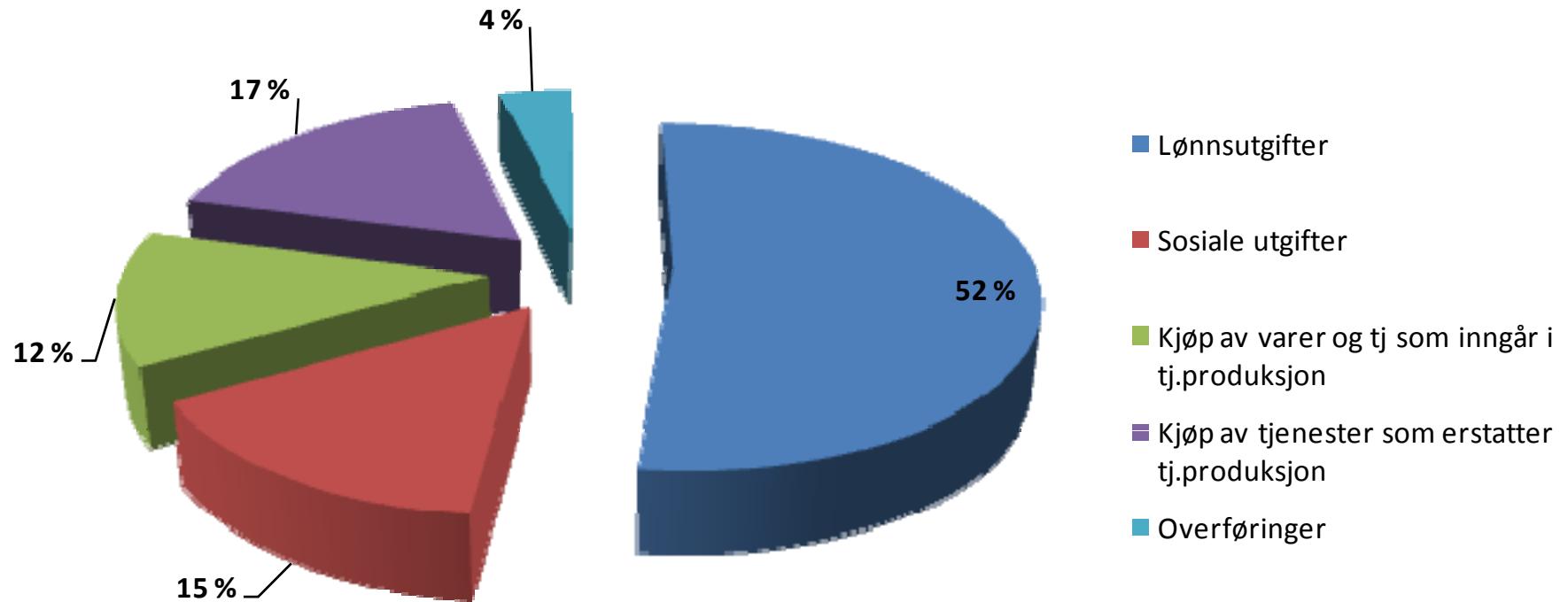
Andre sentrale inntektsposter som er omtalt i kapittel 2.5

- Integreringstilskudd flyktninger
- Kompensasjonstilskudd renter (og avdrag)
- Rene investeringstilskudd
- Utbytte fra Lyse, forutsatt årlig gjennomsnitt på 30 mill kroner
- Andre finansinntekter, herunder renter på egenkapital og ubrukte lånemidler mv.
- Gebyrer og annen brukerbetaling – framgår av tilrådingen til vedtak i kapittel 6
- Momskompensasjon fra drift og investeringer

Utgiftsforutsetninger (kapittel 2.6)

Driftsutgifter i 2011

Deflatoren – satsen for anslått pris og kostnadsvekst i kommunesektoren (i prosent)

	2010	2010 (RNB)	2011	
Lønn	3,5	-	3,25	(vekt: i underkant av 2/3)
Varekjøp	2,4	-	-	(vekt: i overkant av 1/3)
Samlet deflator	3,1	3,25	2,8	

Sentrale utgiftsposter

- Budsjettet fastlønn ut fra opprettede stillingshjemler og faktisk lønn.
- Generell lønnsreserve: **20 mill kroner (3,25 %)**
- Budsjetterte pensjonskostnader inkl. tidligpensjon: **13,5 prosent av regulativlønn**
- [Forventede pensjonspremier i 2011: **15 prosent av regulativlønn**]
- Pensjonskostnader vil øke som følge av løpende inndekning av premieavvik. Nye premieavvik fra 2012 foreslås dekket over 10 år.
- Reserve for seniorpolitiske tiltak: **2 mill kroner.**
- Forutsatt prisstigning på kjøp av varer og tjenester: **2 prosent – 3 mill kroner.**
- Påslag i variabellønnsposter: **3 prosent – 2 mill kroner.**

Renteutvikling i planperioden

- Effektiv rente på fastrentelån (275 mill kroner): **4,3 prosent**
- Forutsatt flytende markedsrente i planperioden: **3,3 % - 3,7 % - 3,9 % - 4,1 %**
- Budsjettettede renteinntekter: **markedsrente +0,4 prosentpoeng**
- Budsjettettede renteinntekter Lyse: **markedsrente +2,0 prosentpoeng**

Avdrag i planperioden

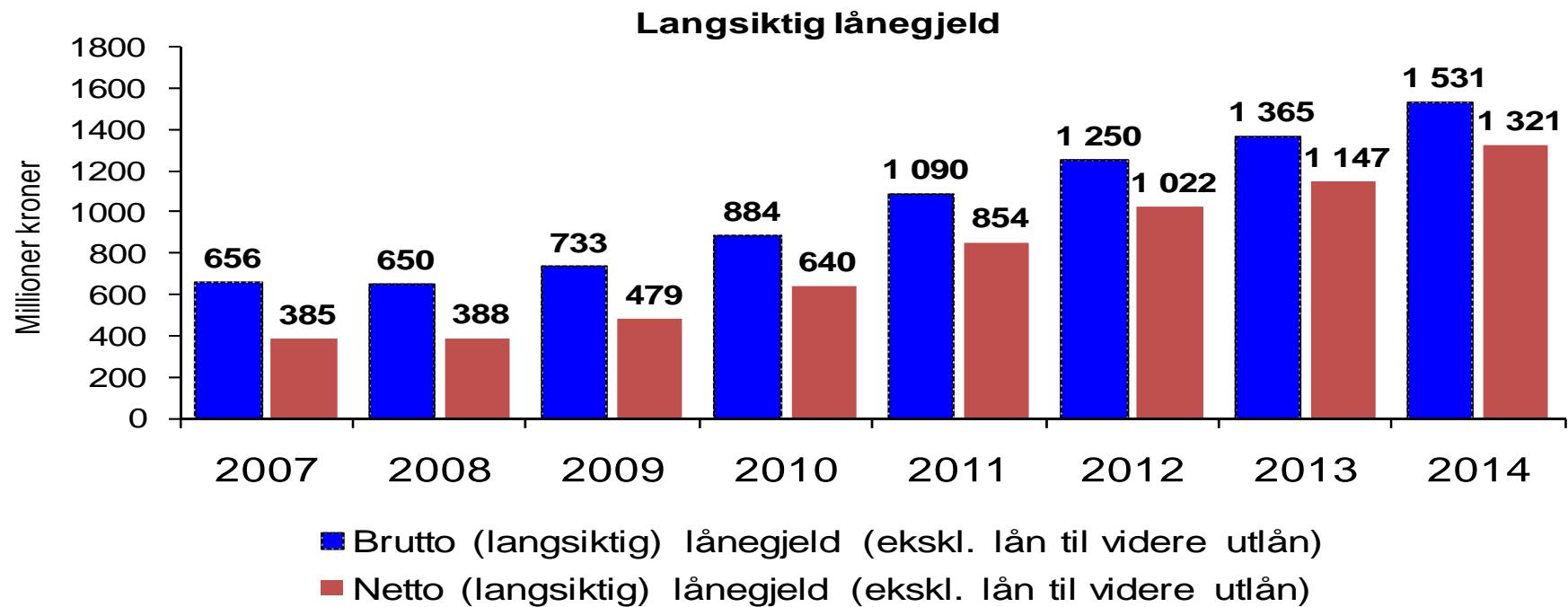
- Minimumsbestemmelser i kommuneloven lagt til grunn.
- Årlig tilleggsavdrag: **5 mill kroner**

Egenfinansiering av investeringer i planperioden

- 2011: Momskompensasjon fra investeringer, avkortet med 15 mill kroner.
- 2012: Momskompensasjon fra investeringer, avkortet med 5 mill kroner.
- 2013: Momskompensasjon fra investeringer, pluss 5 mill kroner.
- 2014: Momskompensasjon fra investeringer, pluss 15 mill kroner.

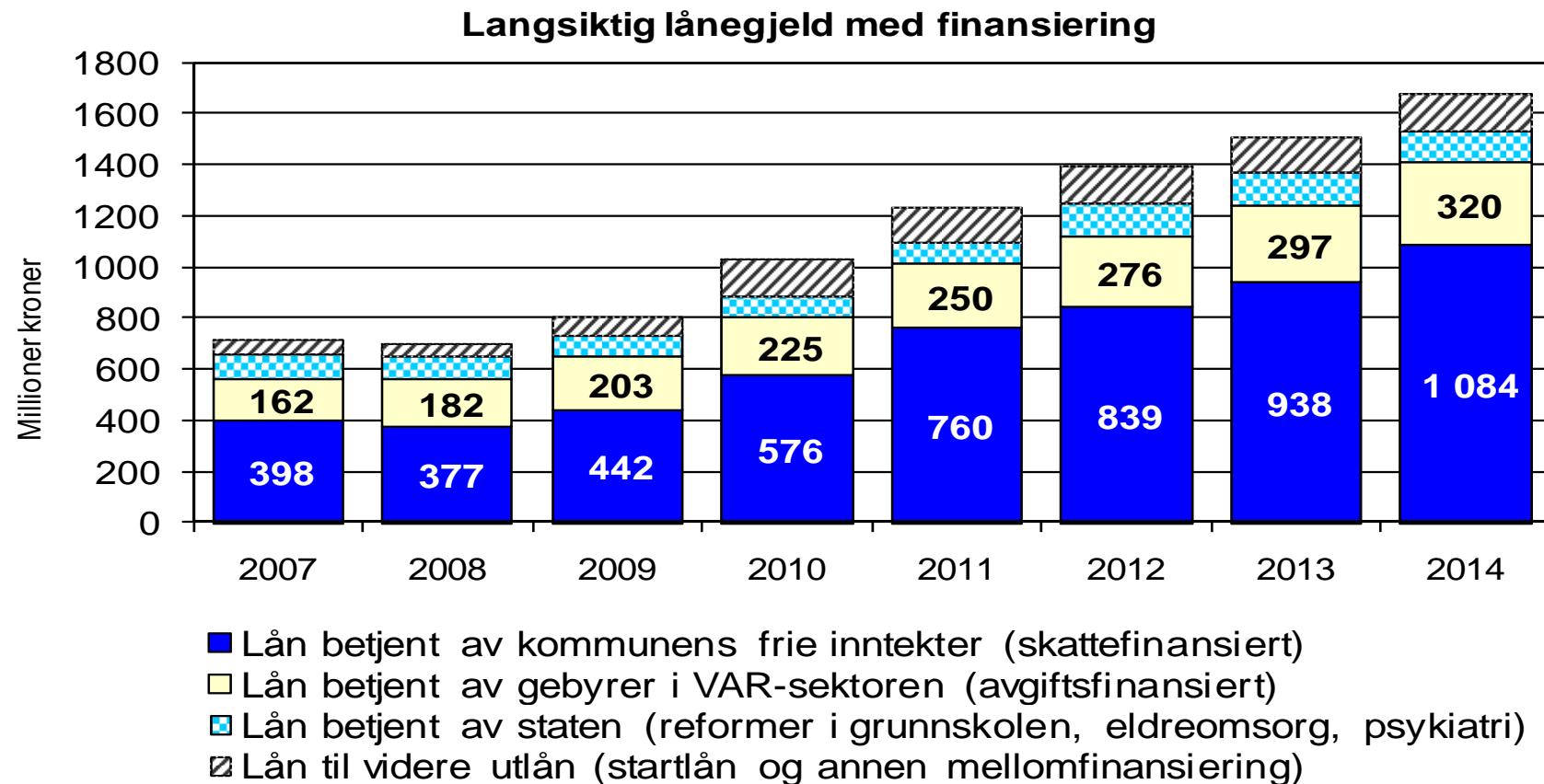
Mer om økonomiske måltall – kapittel 4.2 (1)

Forventet utvikling i brutto og netto lånegjeld (lånegjeld fratrukket langsigte rentebærende eiendeler) per 31.12 i angitt år.

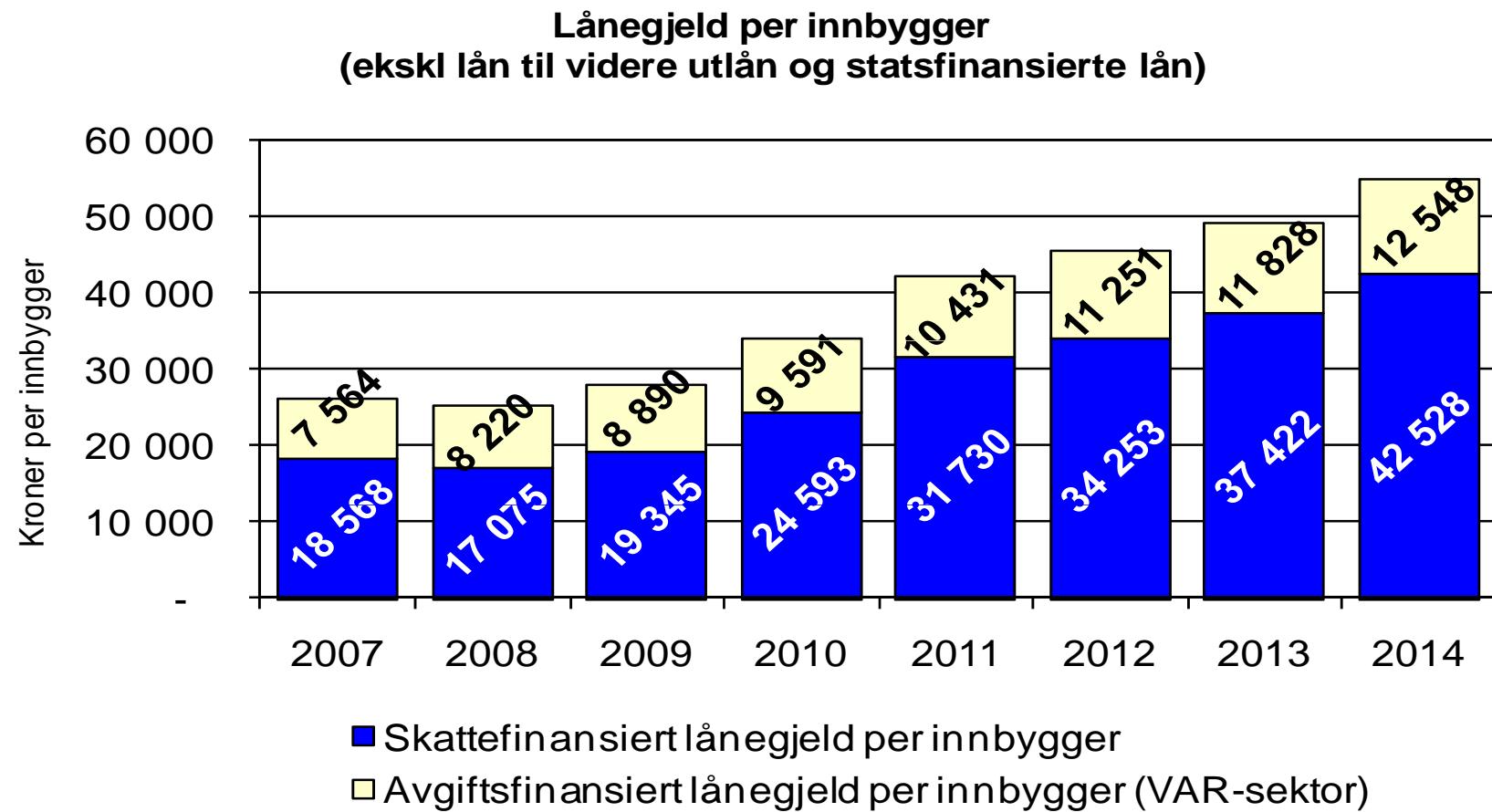
Mer om økonomiske måltall – kapittel 4.2 (2)

Forventet utvikling i langsiktig lånegjeld per 31.12 i angitt år.

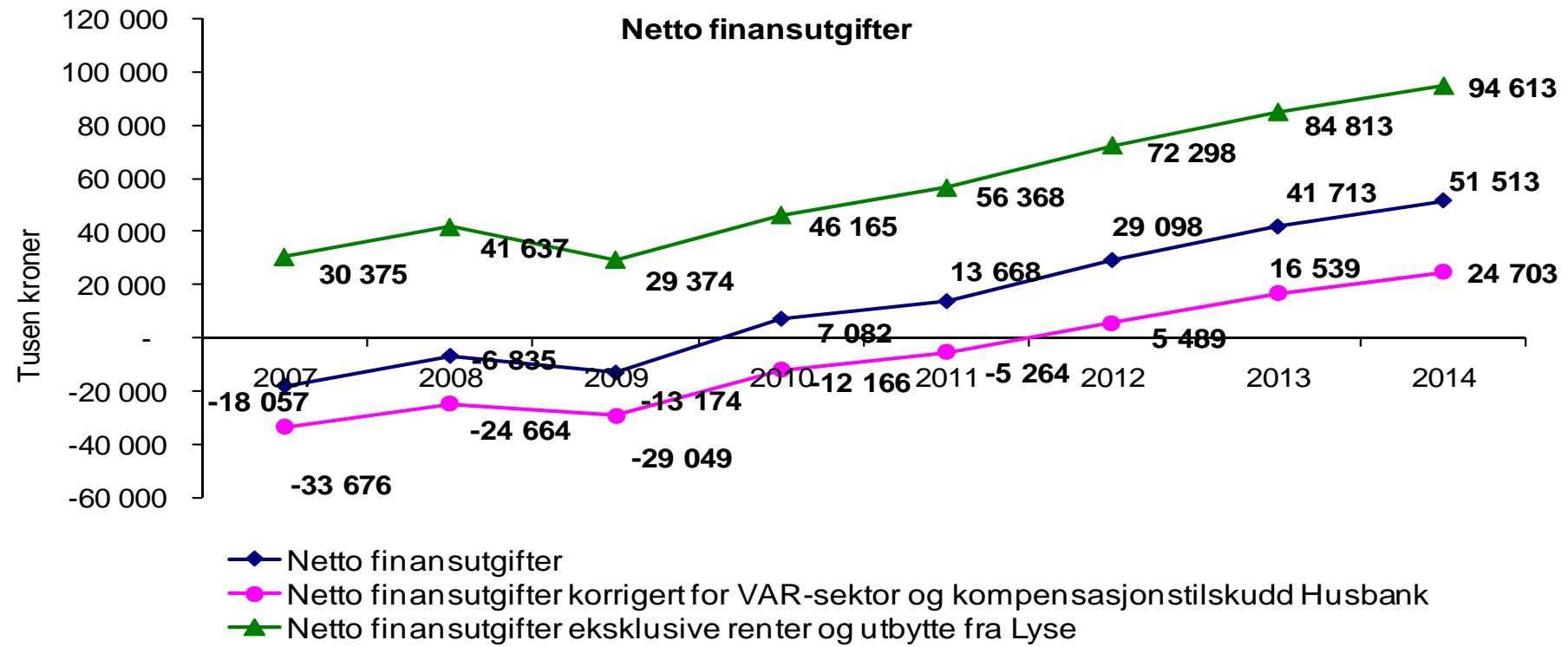
Mer om økonomiske måltall – kapittel 4.2 (3)

Forventet utvikling i langsiktig lånegjeld per 31.12 i angitt år.

Mer om økonomiske måltall – kapittel 4.2 (4)

Forventet utvikling i netto finansutgifter (brutto finansutgifter fratrukket brutto finansinntekter).